

Maahanmuuttajataustaisten nuorten toisen asteen koulutusvalinnat

Liila Holmberg & Markku Jahnukainen, Helsingin yliopisto
& Joel Kivirauma, Turun yliopisto

Transit-tutkimus

- Transitions and educational trajectories of immigrant youth¹: A 4-year longitudinal study from compulsory to further education
- Suomen Akatemian rahoittama seurantatutkimus 2014–2018; Helsingin ja Turun yliopistot
- <http://blogs.helsinki.fi/transit-okl/>

¹ Maahanmuuttajanuorilla viittaamme maahanmuuttajataustaisiin nuoriin, ns. kansainvälisten perheiden lapsiin

Tutkimuksen yleistavoite

- ...ymmärtää ja tulkita maahanmuuttajataustaisten ja suomalaistaustaisten nuorten koulutuksellisia trajektoreita ja transiatioita
- ...seurata ryhmää nuoria (n = 445) kolmen vuoden ajan, alkaen toisen asteen valintaprosessista toisen asteen siirtymään ja toisen asteen koulupoluilla

Teoreettinen tausta

- Toisen asteen transiitot trajektoreina
  - Siirtymät sosioekonomisten tekijöiden, koulutuksen institutionaalisten rakenteiden ja yksilöllisten biografioiden konstruktiona
  - Näkökulma painottaa rakenteiden ja yksilöiden vuorovaikutusta – institutionaalisia asetelmia, yksilöllisiä resursseja sekä nuorten omia biografisia kokemuksia ja orientaatioita (Walther et al. 2015; Stauber & Walther 2002)
- Transiitot myöhäismodernissa ja kontingentissa aikakaudessa (Furlong & Cartmel 1997; Heinz 2009)

Maahanmuuttajien koulutuspolut

- Suomi *universalistisena transitioregiiminä* (Walther 2006)
- Yhdeksänvuotinen jakamaton ja yhtenäinen peruskoulu
- Muodollisesti avoimet korkeakoulupolut, eriytyvä toisen asteen koulutus
- Lukiokoulutukseen hakeutuu suhteellisesti enemmän maahanmuuttajataustaisia nuoria, jos nuorten sosioekonominen asema ja koulusaavutukset huomioidaan (Teräs & Kilpi-Jakonen 2014)
- Maahanmuuttajataustaisilla nuorilla on kaksinkertainen todennäköisyys keskeyttää toisen asteen koulutus
- NEET-nuoria Helsingissä: Suomalaistaustaisista 7% vs. Maahanmuuttajataustaisista 22 %
  - (2013; 16-29 vuotiaat, suomen tai ruotsinkieliset vs. muun äidinkieliiset; Tilastokeskus)

Esityksen fokus

- Esitellä seurannan alkutilanne
  - (kyselytutkimus, kevät 2015)
- Nuoret olivat yhdeksännellä luokalla tekemässä toisen asteen valintoja
- Tavoitteena on kuvata asenteiden, orientaatioiden ja kokemusten kietoutumista sukupuoliin, maahanmuuttotaustaan ja toisen asteen valintaan
- Menetelminä ristiintaulukointi, varianssianalyysi ja logistinen regressioanalyysi

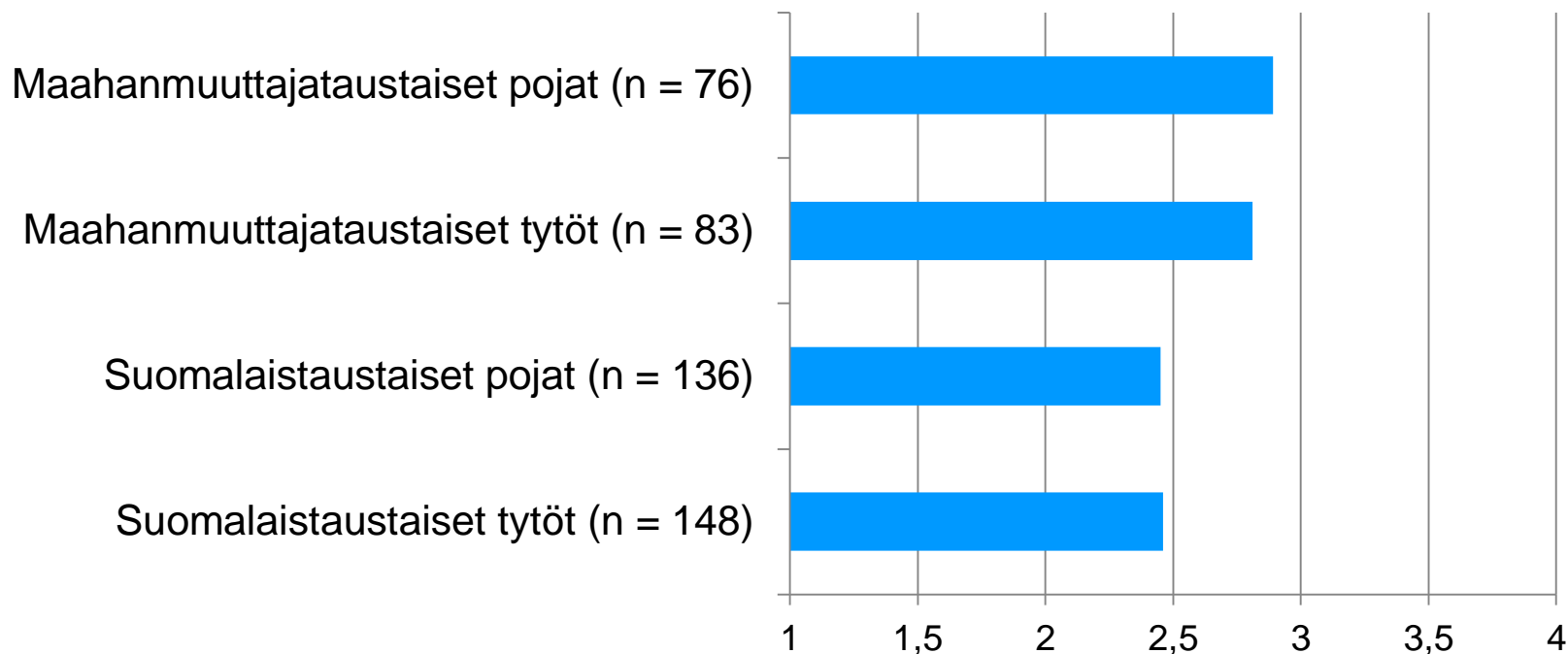
Aineisto

- Kyselyyn vastanneita nuoria 445, joista 64% (n=284) suomalaistaustaisia ja 36% (n=161) maahanmuuttajataustaisia
- Maahanmuuttajataustaisista valtaosa (67 %) toisen sukupolven maahanmuuttajia
  - (ts. kansainvälisten perheiden lapsia, ainakin toinen vanhempi syntynyt ulkomailla)
- Yleisimmät lähtömaat: Irak, Iran, Itä-Eurooppa (Viro ja ex-Jugoslavia), Afrikka (Somalia)

Nuorten koulumyönteisyys

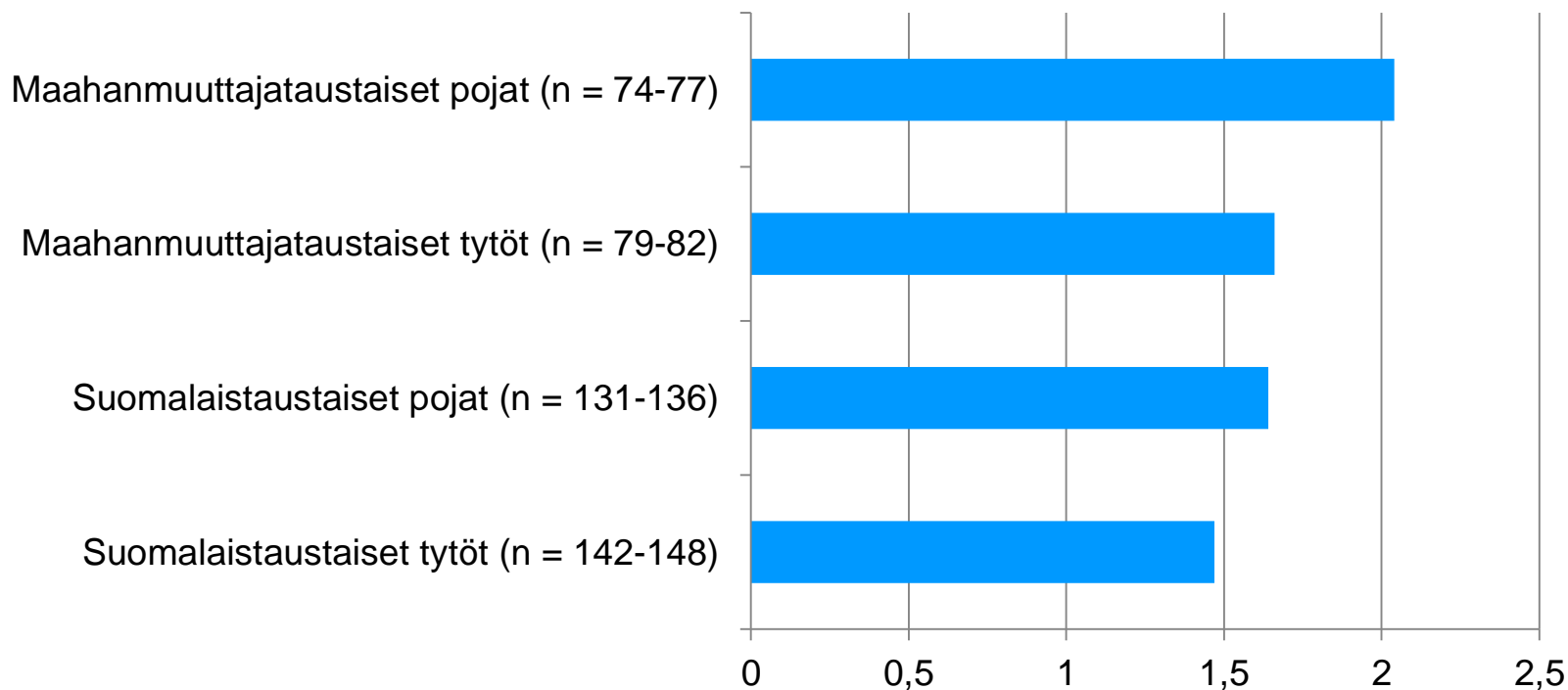

Koulumyönteisyys maahanmuuttajataustan ja sukupuolen mukaan (1 = en pidä lainkaan koulunkäynnistä, 4 = pidän koulunkäynnistä hyvin paljon; $F(3, 443) = 10,469$; $p = 0,000$)

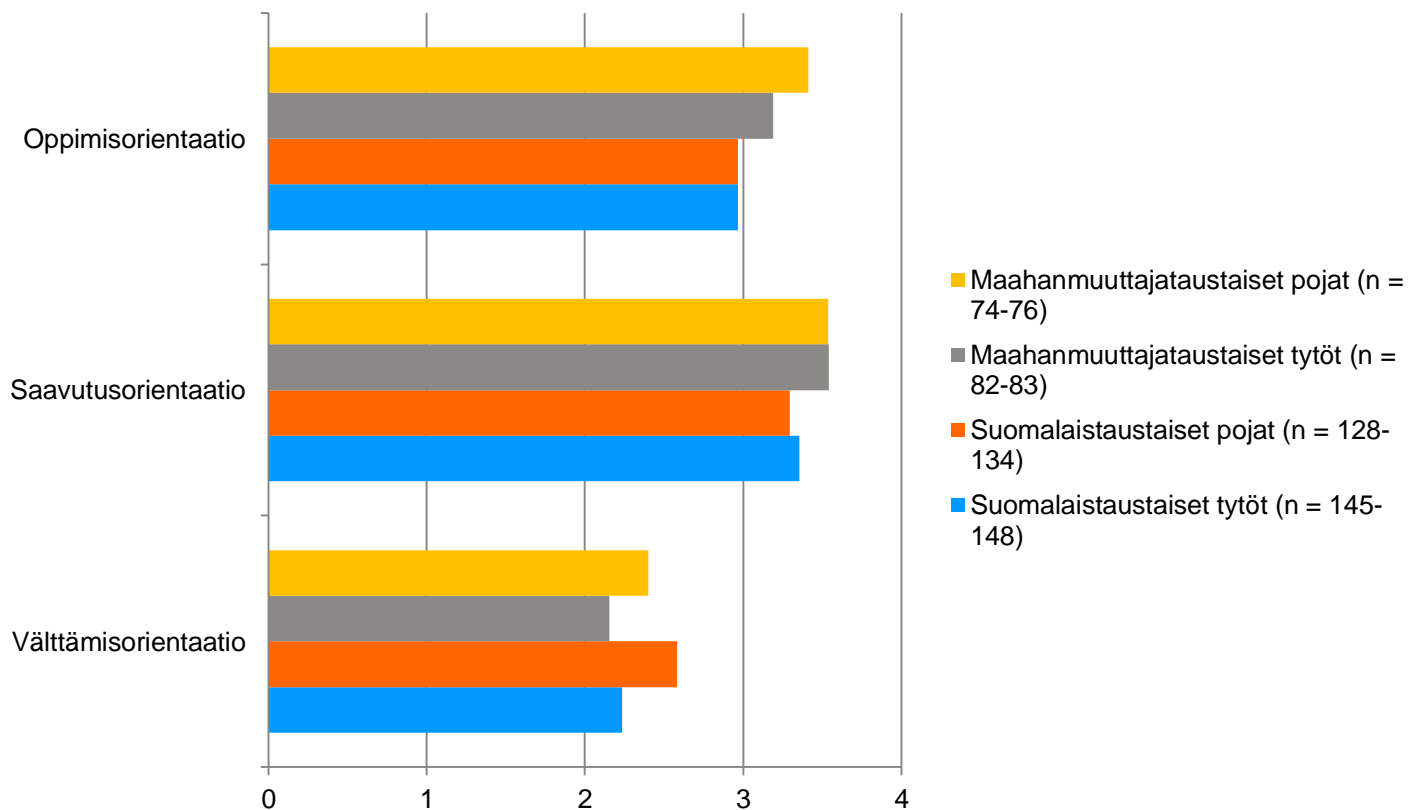
Koetut opiskeluvaikeudet

Koettujen opiskeluvaikeuksien keskiarvot (1 = ei lainkaan vaikeuksia, 4 = erittäin paljon vaikeuksia; $F(3, 439) = 11,59$; $p = 0,001$)

Nuorten koulunkäyntiorientaatiot

Arvioitu toisen asteen valinta (1-2 kuukautta ennen valintaa)

	Lukio	Ammatti- koulu	Epävarma	Yhteensä
Suomalais- taustaiset tytöt	63 %	27 %	10 %	100 % (n = 148)
Suomalais- taustaiset pojat	51 %	26 %	23 %	100 % (n = 136)
Maahanm.taus. tytöt	60 %	21 %	19 %	100 % (n = 84)
Maahanm.taus. pojat	39 %	32 %	29 %	100 % (n = 77)
Yhteensä	54 %	27 %	19 %	100 % (n = 445)

$\chi^2(6) = 19,189; p < 0,005$

Orientaatioiden ja taustatekijöiden vaikutus toisen asteen valintaan

---

- Maahanmuuttaja- ja suomalaistaustaisten nuorten toiselle asteelle hakeutuminen on pääpiirteissään yhtäläistä, jos heidän perhetaustansa ja tavoitetasonsa huomioidaan
- Maahanmuuttaja- tai suomalaistaustaisuus ei selittänyt valintaa, vaan selittävät tekijät löytyvät perhetaustan muista tekijöistä sekä yksilöllisistä orientaatioista ja opiskeluvaikeuksista

Lukiovalinta

- Lukiovalintaa ennakoivat:
  - ✓ Vahva saavutusorientaatio
  - ✓ Vähäinen välttämisorientaatio
  - ✓ Vähäiset opiskeluvaikeudet
  - ✓ Vanhempien korkea koulutus
    - Yhteys maahanmuuttajataustaisilla jopa voimakkaampi
  - ✓ Ei työttömyyttä
  - ✓ Sukupuoli (tytöt)

Ammattikouluvalinta

- Ammattikouluvalintaa selitti erityisesti vanhempien matala koulutusaste
- Suomalaistaustaisilla valintaa selitti vahva välttämisorientaatio
- Orientaatioiden ja asenteiden suhteen ammattikouluvalitsijat olivat lukiovalitsijoita heterogeenisemmin jakautunut joukko
  - Vähemmän valintaa selittäviä tekijöitä
  - Selittävien tekijöiden selitysosuus pienempi

Yhteenveto

- Koulukäyntiin liittyvistä vaikeuksista huolimatta maahanmuuttajataustaiset nuoret olivat erittäin koulutusmyönteisiä ja hakeutuivat yhtäläisesti toisen asteen koulutukseen
- Maahanmuuttajataustaisuus ei selitä lukio- tai ammattikouluvalintaa, selittävät tekijät löytyvät perhetaustan muista tekijöistä sekä yksilöllisistä orientaatioista
- Suomalaistaustaisten nuorten valinnat vaikuttavat itsenäisemmiltä ja maahanmuuttajataustaisten nuorten valintoihin vaikuttaa enemmän perhe ja perhetausta

Lähteet

- Furlong, A. & Cartmel, F. (1997). *Young people and social change. Individualization and risk in late modernity*. Buckingham: Open University Press.
- Heinz, W. R. (2009). Youth transition in an age of uncertainty. In A. Furlong (ed.). *Handbook of Youth and Adulthood. New Perspectives and agendas*. Oxon; NY: Routledge, 3–13.
- Kilpi-Jakonen, E. (2011). Continuation to upper secondary education in Finland: Children of immigrants and the majority compared. *Acta Sociologica* 54 (1), 77–106.
- Niemivirta, M. (2002). Motivation and performance in context: The influence of goal orientations and instructional setting on situational appraisals and task performance. *Psychologia* 45(4), 250–270.
- Stauber, B. & Walther, A. (2002). Introduction: Young Adults in Europe – Transitions, Policies and Social Change. In Wahlther, A. & Stauber, B. (Eds.) *Misleading Trajectories. Integration Policies for Young Adults in Europe?* Opladen: Leske + Budrich, 11–26.
- Statistics Finland (2013). *Official Statistics of Finland (OSF): Population structure* [e-publication]. Appendix table 2. Population according to language 1980–2012. Helsinki: Statistics Finland [referred: 24.9.2013]. Access method: http://www.stat.fi/til/vaerak/2012/vaerak_2012_2013-03-22_tau_002_en.html.
- Teräs, M. & Kilpi-Jakonen, E. (2014). Maahanmuuttajien lapset ja koulutus. Teoksessa Martikainen, T., Saukkonen, P. ja Säävälä, M. (toim.) *Muuttajat. Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta*. Gaudeamus.
- Walther, A. (2006). Regimes of youth transitions. Choice, flexibility and security in young people's experiences across different European contexts. *Young. Nordic Journal of Youth Research*, 14 (2), 119–139.